

Täysistunto

Tiistai 7.10.2025 klo 14.01—20.15

6. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 128/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Ranne, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.50 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä hallituksen esitys 128/2025 EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Esityksen taustalla on jo voimaan tullut EU:n data-asetus. EU:n data-asetuksen tavoitteena on helpottaa datan saatavuutta, ja asetus muun muassa antaa yrityksille ja kuluttajille oikeuden kaikkeen siihen tietoon, joita heidän käyttämänsä laitteet ovat heistä keränneet. Tällaisten laitteiden kirjo on laaja. Niitä voivat olla niin lentokoneet, teollisuusrobotit, erilaiset sensorit kuin älyjääkaapitkin.

Data-asetus tulee vaikuttamaan kaikenkokoisiin toimijoihin kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Asetusta voidaan verrata merkittävyydeltään jopa EU:n tietosuojasetukseen. Kyse on markkinatasapainosta. Asetus tuo laitteiden keräämän tiedon myös käyttäjien hyödynnettäväksi ja voi avata uusia mahdollisuuksia etenkin yritysmaailmalle.

Laitteiden valmistajille ja liitännäispalveluiden tarjoajille tulee merkittäviä uusia velvoitteita laitteiden ja palvelujen suunnitteluun ja niiden keräämän datan jakamiseen. Pk-yrityksille on kuitenkin annettu tiettyjä helpotuksia velvoitteista.

Tällä esityksellä varmistetaan, että EU:n data-asetuksen edellyttämät viranomaistehtävät ja tutkinta- ja valvontatoimivaltuudet on kansallisesti säädetty. Sääntelyn selkeyttämiseksi samaan uuteen lakiin siirrettäisiin lisäksi jo voimassa olevat EU:n datahallinta-asetuksen toimeenpanosäännökset.

Data-asetuksen noudattamista Suomessa pääasiallisesti valvoisi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Traficomilla on jo entuudestaan merkittäviä tehtäviä digi- ja datasääntelyn valvonnassa.

Uudenlaisen sääntelyn valvonta edellyttää kuitenkin myös uudenlaista osaamista. Esitys vaikuttaisi myös esimerkiksi kuluttajaviranomaisten tehtäviin. Kansallisesti on säädetty Traficomin tutkinta- ja valvontamenettelyistä data-asetuksen valvonnassa, sillä muut toimivaltaiset viranomaiset voivat nojautua olemassa oleviin toimivaltuuksiinsa. Lisäksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2025 vp

viranomaisten oikeus määrätä tai esittää seuraamusmaksuja on merkittävä osa esitystä. Data-asetus on uudenlaista ja monimutkaista sääntelyä, ja tästä syystä esityksessä painotetaan ohjauksen ja neuvonnan merkitystä erityisesti yksityisille. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja edustaja Strandman.

16.52 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi on tärkeä askel kohti yhtenäistä ja toimivaa eurooppalaista datataloutta. Sen tavoitteena on toimeenpanna EU:n data-asetus, joka on keskeinen osa Euroopan komission datastrategiaa.

Tämä esitys on enemmän kuin tekninen uudistus, se määrittää datatalouden keskeiset pelisäännöt. Kyse on siitä, kenellä on oikeus dataan, kun sitä saa hyödyntää, ja millä ehdoilla. Kun data liikkuu turvallisesti ja hallitusti, se luo pohjan uusille innovaatioille, vahvistaa yritysten kilpailukykyä ja parantaa julkisten palvelujen laatua. Esityksen myötä perustetaan selkeä kansallinen valvontajärjestelmä. Liikenne- ja viestintävirasto vastaa jatkossa data-asetuksen noudattamisen valvonnasta ja toimii keskitettynä yhteyspisteenä, niin sanottuna datakoordinaattorina.

Lisäksi kuluttaja-asiamies ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvovat asetuksen toteutumisesta omilla toimialoillaan. Tämä selkeyttää vastuunjakoa ja vahvistaa viranomaisten yhteistyötä. Ehdotetut muutokset lisäävät luottamusta datan käyttöön ja edistävät reilua kilpailua. Kun pelisäännöt ovat selkeät, yrityksillä on paremmat edellytykset kehittää palvelujaan ja kuluttajilla puolestaan vahvempi tunne siitä, että heidän dataansa käsitellään vastuullisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa rakennetaan tulevaisuuden digitaalisia markkinoita. Sen vaikutukset ulottuvat pitkälle aina arjen palveluista innovaatioihin ja koko talouden uudistamiseen. Kiitän ministeri Rannetta jälleen asian tuomisesta saliin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

16.54 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että saamme myös lainsäädäntöön viedyksi data-asetuksen, joka tuli voimaan jo muutama viikko sitten EU:n laajuisesti. En tiedä syitä myöhästymiseen hieman aikataulun suhteen, mutta on hyvä, että etenemme, koska Suomella on suuret mahdollisuudet olla datataloudessa edelläkävijä. Meillä on yritysmaailma tähän lähtenyt mukaan. Sitra on pyörittänyt monia hankkeita, joihin se on integroinut yrityksiä toimimaan. Tällä data-asetuksella luodaan eurooppalaisia datapilviä, joissa yritysten data liikkuisi paremmin ja joilla synnytetäisiin myös uusia yrityksiä ja mahdollisuuksia luoda uusia markkinoita. Tiedämme kaikki, että data on arvokasta, kun se liikkuu, ja silloin, kun se jää yritysten tai julkisenkin puolen sisään makaamaan, ei niin suurta.

Jos tämä asetus Euroopan tasolla lähtee lentoon, niin yritykset voisivat omistaessaan uuden laitteen saada tiedon, jota se laite tuottaa, ja tämä koskisi myös yksityisiä henkilöitä. Silloin tavallaan kuluttaja saisi myös enemmän siitä laitteesta irti. Monesti tätä asetusta Euroopan tasolla neuvotellessamme käytimme esimerkkiä, että jos ostat traktorin ja se jää sinne talliin, niin eihän siitä mitään dataa synny vaan vasta ajellessa sitä dataa syntyy. Miksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2025 vp

se tieto menisi vain traktorin omistajalle eikä koko maatilalle ja sen läheisille mahdollisuuksille? Toivoisin tämän saavan aikaiseksi myös hyvin paljon positiivista tietoa yrityksille ja tiedon levittämistä ja mullistavaksi asetukseksi muodostumista suomalaisen datatalouden kehittymiseen ja meidän yritystemme laajenemiseen Eurooppaan saakka.

Puhemies! Mikäli olisi mahdollista, niin tekisin tässä myös esityksen tämän lähettämisestä myös talousvaliokuntaan. Tässä mennään vain liikennevaliokuntaan, ilmeisenä ajatuksena se, että Traficomista tulee valvova viranomainen. Kun tämän kuitenkin pitäisi mullistaa meidän teollisuuspolitiikkaa isosti ja sitä kautta myös KKV:lle ja kuluttaja-asiamiehelle tulee tehtäviä, niin ehkä hieman laajempi käsittely hallituksen esityksen osalta olisi asianmukainen.

Kaiken kaikkiaan se yleinen hankaluus on tässä se, että hallitus on tehnyt talouspolitiikassa ministeriryhmässä joskus linjauksen, että kun EU:sta tulee lisää tehtäviä, niin niihin ei osoiteta varoja, ja tässäkin katsotaan, että hallitus ei anna määrärahaa jälleen lisätehtävien hoitamiseksi ja niiden osoittamiseksi Traficomille, ja voi olla, että se ei yrityksiä hyvin palvele vaan antaa sitten painetta syntyä sille puolelle.

Eli esityksenä on, että tämä lähetettäisiin myös talousvaliokunnan käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.57 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kumpula-Nattrin puheenvuoro äsken oli varsin asiantunteva tähän asiaan liittyen. Ja toteankin näin, että koska hän teki esityksen asian lähettämisestä talousvaliokuntaan, niin minä kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä varmistaisin, että tarkoittihan edustaja Kumpula-Natri lausuntoa. Vai mietintövaliokuntaa? Lausuntoa? [Miapetra Kumpula-Natri: Kyllä!] — Selvä. — Ja edustaja Suhonen kannatti lausuntoa? [Timo Suhonen: Juuri näin!] — Selvä. — Sitten ei ole muita pyydettyjä puheenvuoroja. — Ministeri, olkaa hyvä.

16.57 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan nostan näistä erittäin hyvistä esiin otetuista asioista esiin muutaman.

Ensin tämä henkilötyövuosien tarve: Ihan varmasti näin on, ja olen kantanut varsin suurta huolta siitä, että Traficomin resurssit ihan jo natisevat liitoksissaan, mutta tällä hetkellä kuitenkin näyttää siltä, että tilanteesta selvitään. Myöskin tähän yritysten palvelemiseen, oli sitten kyse hyväksyntäprosesseista tai viranomaistehtävistä, muunlaisista viranomaistehtävistä, kyllä kiinnitämme erityistä huomiota.

Sitten totean tästä aikataulun viivästyttämisestä, että meidän saatiin aivan valtavasti palautetta, ja myöskin tämä kansallinen täytäntöönpano on varsin monimutkaista, mutta tämä pieni viive on kuitenkin vielä hyväksyttävissä. On tärkeää, että saadaan nyt yhdessä eteenpäin tätä kokonaisuutta.

Tästä roolista ja siitä, millä tavalla toimii esimerkiksi tämä TEM-yhteistyö ja tämä lausunnon lähettäminen myöskin talousvaliokuntaan: itse asiassa meillä on varsin hyvä ja tiivis yhteistyö TEMin kanssa.

Ihan tuoreeltaan voin kertoa, että ensimmäistä kertaa Suomi oli edustettuna meillä G20-kokouksessa, ihan historiallisesti, ja siellä aiheena oli nimenomaan digitalous ja datatalous. Olen aivan samaa mieltä siitä, että Suomen yrityksillä ja Suomella yleisesti, oli sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2025 vp

kyse julkisen tai yksityisen sektorin osaamisesta, on valtavasti mahdollisuuksia tässä. Olsi tietenkin aivan mahdollista, että lausunto pyydetäisiin myöskin sieltä.

Tästä kokonaisuudesta voi todeta myöskin sen, että hyvässä yhteistyössä varmasti käsittely nyt sitten etenee ja toivottavasti saadaan nopeasti eteenpäin. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.